

Rapport för NSHU-projekt

– För utvecklingsprojekt startade 2006

Pedagogisk och metodologisk verktygslåda för intersektionalitetsstudier inom antikämnet

Birgitta Leppänen Sjöberg

Institutionen för arkeologi och antik historia

Uppsala universitet

Abstract

The purpose of the project was to construct an academic educational platform for students and teachers with the intention to focus on problems concerning intersectionality within the cultural context of the Classical civilization. The aim of the project was to create a database concentrating on problems related to gender, class, ethnicity, sexuality and age as markers of difference within the ancient world. This approach to highlight intersectionality within the ancient world will demonstrate the relevance of these problems for both the ancient and the modern society and also with an interdisciplinary approach. The presence of intersectionality within the Classical world such as exhibited in black - and red figure Classical vases is illustrated in the web-based Intersectionality Tool Box (ITB).

Key words

Intersectionality; educational platform; Classical; black- and redfigure vases; Internet database; Intersectionality Tool Box ; ITB; class; ethnicity; sexuality; age, gender; interdisciplinary.

Sammanfattning

Projektets syfte var att skapa en pedagogisk plattform för studenter och lärare kring frågor om intersektionalitet inom ramen av akademisk utbildning i antikämnet. Målet för projektet var att skapa en webbaserad plattform som kan användas som ett pedagogiskt verktyg för studenter och lärare i arbete med frågor kring genus, etnicitet, ålder, sexualitet och mångfald i antikämnet som omfattar den klassiska civilisationen. Projektet har genom användning av modern IT-teknologi konstruerat en plattform där även ämnets tvärvetenskapliga karaktär kan utgöra ett tydligt och pedagogiskt verktyg för bearbetning av frågor kring intersektionalitet. Genom samma frågor tydliggörs kopplingar mellan antikämnet och dagens samhälle och relevanta frågeställningar och problem för detta.

Nyckelord

Intersektionalitet; webbaserad pedagogiskt plattform; tvärvetenskaplig; antikämnet; pedagogiskt koncept; klassiska Athen; svart-och rödfguriga vaser; ITB; etnicitet, ålder, sexualitet; klass.

Innehållsförteckning

Rapportmall för NSHU-projekt – För utvecklingsprojekt startade 2006	1
Abstract	1
Key words	1
Sammanfattning	1
Nyckelord.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Introduktion.....	3
Metod.....	4
Resultat.....	5
Diskussion.....	8
Referenser.....	10

Introduktion

Inom ramen av antikämnet finns en rad specialiserade underämnen. Det gör att studenters och lärares problematisering och bearbetning av frågor kring genus, etnicitet, ålder, klass och sexualitet försvåras genom att varje specialiserat ämne hanterar dessa frågor på sitt eget sätt och något enhetligt metodologiskt angreppssätt saknas. Frågorna kring dessa begrepp är av stor vikt för att kunna tolka och förstå de antika samhällena, men dessa frågor är också av stor relevans för vårt moderna samhälle. Genom synliggörandet av dem i ett antikt perspektiv ser vi möjligheten till interaktion mellan det förflutna och nuet. Inom antikämnet som helhet har ytterst lite gjorts med avseende på hur man pedagogiskt arbetar/angriper denna typ av problem/frågor med utgångspunkt från olika typer av metoder och källmaterial.

PEDAGOGISKT KONCEPT

Frågor som fokuserats inom ramen av detta pedagogiska projekt är de som ansluter till begreppet intersektionalitet som synliggör samspelet mellan maktordningar grundade på kategorierna klass, sexualitet, ålder, etnicitet och kön. Intersektion kan även skapa både förtyck och tillfälle genom att en grupp kan vara missgynnad relativt mot en grupp, men gynnad relativt mot en annan grupp. Intersektionalitetsperspektivet belyser även att en grupp kan vara dubbelt missgynnad jämfört med en annan grupp. Sådana frågor och perspektiv kring maktrelationer kan direkt relateras till källmaterialet där det arkeologiska i form av bilder på vaser är tillämpbart och omfattas och behandlas i detta projekt. Frågorna har sin relevans även för vårt moderna samhälle och en fördjupad kunskapsbas baserad på empiri ger en ytterligare möjlighet till reflektion och diskussion.

Ovan nämnda frågor är alla sammanlänkade, eftersom dagens begrepp "genus", "eticitet", "ålder" etc., behandlades på ett annat och mer sammanlänkat sätt under flera av antikens perioder. Ett exempel på detta är att man i det antika Grekland identifierade sig som grek (=man) tillskillnad från barbarer d v s alla som inte var greker. Frågan om hur andra genus än "man" och "kvinna" hanterades är något studenterna behöver få lära sig att hantera och problematisera och det underlättas av ett samlat verktyg relaterat till huvudgruppen av källmaterial. Krig, migration och politiska beslut i den antika världen var en verklighet som genererade genusbaserade problem i form av våld mot kvinnor och barn men även en syn på det främmande som 'det andra'. Dessa frågor har sällan lyfts fram som integrerade frågor inom ämnet och har därför inte behandlats ur en explicit pedagogisk vinkel. Frågorna har dock aktualiserats i detta projekt där de sociala identiteterna etnicitet och genus belyser problematiken greker och 'de andra'.

Metodmässigt är det därför av stor betydelse för studenternas lärande och skapande av en helhetssyn av det antika samhället att kontextualisera källorna och poängtera ett holistiskt perspektiv som nödvändigt för förståelsen av begrepp och skeenden. Projektet ville därför skapa möjligheterna till ett nationellt, men även internationellt, pedagogiskt verktyg. En webbaserad undervisningsplattform med information om material kring begreppet intersektionalitet skulle för studenter och lärare utgöra ett komplement till den katederbaserade undervisningen samt sökandet i bibliotek.

Syftet med projektet var att skapa en pedagogiskt plattform som möjliggöra för studenter och lärare att tolka aspekter av klass, genus, etnicitet, ålder, sexualitet och där intersektionalitet utgör det viktiga temat. Den huvudgrupp av material som omfattas av detta projekt är det arkeologiska i form av bildmotiv från svart-och rödfiguriga klassiska grekiska vaser. Denna grupp behandlas idag som pedagogiskt hjälpmedel i undervisningen men i mycket varierande form.

Metod

Projektets målgrupp är dels studenter som befinner sig i uppsatsskrivande fas och är intresserade av problemställningar relaterade till intersektionalitet, dvs maktordningar, dels lärare som inom ramen av sin undervisning arbetar med dessa frågeställningar. Studentgrupp bestående av C-och magisternivå har vid tre tillfällen träffats för att diskutera frågor gällande antiken, intersektionalitet och hur vi kan tolka detta i bildmaterial. En magisterstudent har även varit närvarande vid de två av NSHU arrangerade konferenserna. Implementeringen av projekt har skett parallellt med utvecklingen. Exempelvis har material används i samband med uppsatsskrivande på C-nivå. Informationsspridningen har nationellt skett först och främst genom en ämneskonferens för antikämnet.

Syftet var från början att materialet skulle placeras i undervisningsplattformen Ping Pong, tämligen snart stod det dock klart att detta skulle innebära en avsevärd begränsning för användarna eftersom Ping Pong kräver användarnamn och affiliering via universitetets system. Efter mycket diskussion med personer vana vid att konstruera databaser stod det klart att det enklaste och kostnadseffektivaste var att konstruera en webbaserad katalog. Katalogen finns nu placerad under hemsidan för Uppsala universitet, institutionen för arkeologi och antikhistoria. Institutionens webbansvariga, Elisabet Green, har ansvarat för den tekniska delen och i samarbete med projektledaren Birgitta L. Sjöberg, för utformningen av materialkategorierna och katalogen.

Projektet hade från början tänkt inbegripa även litterära källor men på grund av omdisponering i arbetsgruppen, den medsökande nödgades avstå från att delta, valdes denna materialkategori bort. Insamlandet av det specifika materialet har skett genom att använda olika begrepp vid sökning i existerande bilddatabaser. Arbetet var mer tidkrävande än vad vi antog från början, men resultatet är en nätbaserad katalog med en mycket god genomlysning av de olika kategorierna av sociala identiteter.

Projektet utgick från flera detaljfrågor som har visat sig finnas inbäddade i intersektionalitetsbegreppet där de olika sociala identiteterna ger möjlighet att även formulera frågor kring exempelvis hedersstruktur, prostitution, våld etc.

För genomförandet av den första fasen integrerades även mer teoretiskt detaljerad fokusering kring maktteori och intersektionalitetsbegreppet för att arbetet skulle kunna presenteras på ett tydligt pedagogiskt och metodologiskt sätt och samtidigt vara kopplad till relevant teori.

Fas två inbegrep insamlade och sammanställning av materialet i form av motiv på svart-och rödfiguriga vaser från det klassiska Athen, det vill säga sent 500 tal och 400 talet före Kristus. Insamlandet av materialet visade att det tydligt gick att gruppera vasmotiv efter de sociala identiteterna etnicitet, klass, genus, sexualitet och ålder.

Fas tre innebar konstruktion av den webbaserad plattformen där de sociala identiteterna etnicitet, klass, genus, sexualitet och ålder lades som kategorier. I denna tredje fas framkom behovet av att konstruera även underkategorier som en hjälp att lättare identifiera olika grupperingar.

Fas fyra: implementeringsfas av projektet i dess pedagogiska miljö samt extern och intern information.

RESULTAT

Resultatet av det insamlade materialet finns redovisat i form av en internetbaserad katalog fokuserad på begreppet intersektionalitet såsom det kan tolkas i ett arkeologisk material bestående av svart-och rödfguriga klassiska vaser från Athen. Den nätbaserade katalogen finns under följande länk:

<http://www.arkeologi.uu.se/aks/projects/ITB/>

Katalogen finns beskriven nedan.

KATALOG

Den på nätet publicerade katalogen är konstruerad med 5 övergripande identiteter;

1. Class 2. Ethnicity 3. Gender 4. Sexuality 5. Age.

Hur man söker:

I materialbasen finns instruktion för användning samt länkar till externa databaser. Under exempelvis **Class** finner man underkategorierna *free-unfree*, klicka där vidare till specificeringar som *Women-female attendant*; *Man-male attendant* etc. Ett ytterligare exempel är kategorin **Sexuality** där man som underkategori finner *prostitution* varifrån man länkar vidare till kategorierna *female- male*. Kategorin Ethnicity har fyra underavdelningar; exempelvis från ethnicity = origin = ethnic women = african. Intersektionen kan även vara dubbel vilket belyses i materialet, exempelvis kvinna med etnisk bakgrund eller ofri kvinna och prostituerad.

1. Class

- *Free-unfree*

Som i sin tur länkar vidare till:

*[Woman - female attendant](#)

*[Woman - male attendant](#)

*[Man - male attendant](#)

*[Man - unfree woman](#)

*[Youth - unfree woman](#)

2. Ethnicity

- *Origin*

Som i sin tur länkar vidare till:

*[Etnic women](#)

[African](#)

[Barbarian](#)

[Egyptian](#)

[Scythian](#)

[Thracian](#)

[Trojan](#)

*[Ethnic men](#)

[African](#)

[Barbarian](#)

[Egyptian](#)

[Non-Greek](#)

[Phrygian / Oriental](#)

[Persian](#)

[Thracian](#)

[Samnite](#)

[Scythian](#)

*[Identity](#)

Som i sin tur länkar vidare till:

[Amazons](#)

Som i sin tur länkar vidare till:

[Preparation of Amazons](#)

[Amazonomachy](#)

[Amazons and Greeks](#)

[Amazons and Achilles](#)

[Amazons and Herakles](#)

[Amazons and Theseus](#)

[Amazons and monsters](#)

[Amazons and Africans](#)

3. Gender

Som i sin tur länkar vidare till:

[Man-youth](#)

[Man-boy](#)

[Youth-boy](#)

[Man-women](#)

[Youth-women](#)

4 Sexuality

▪ Abduction

Som i sin tur länkar vidare till:

- * [Gods/Heroes - Women](#)
- * [Gods - Men](#)
- * [Goddesses - Men](#)
- * [Goddesses - Women](#)
- * [Men - Women](#)
- * [Men - Men](#)
- * [Satyrs - Maenads/Women](#)
- * [Women - Men](#)
- * [Women - Women](#)
- * [Others](#)

▪ Courting

Som i sin tur länkar vidare till:

- * [Youth-Youth](#)
- * [Youth-Woman](#)
- * [Youth-Boy](#)
- * [Man- Woman](#)
- * [Man-Youth](#)
- * [Man-Boy](#)
- * [Man-Man](#)

▪ Prostitution

Som i sin tur länkar vidare till:

- * [Female prostitution](#)
- * [Male prostitution](#)

▪ Symposium

5. Age

Som i sin tur länkar vidare till:

- [Man](#)
- [Women](#)

DISKUSSION

Den webbplacerade katalogen möjliggör på ett annat sätt än vad som är fallet idag för studenterna att aktivt söka information kring frågor som relaterar till intersektionalitet, exempelvis för uppsatsförfattande. Implementering av frågor kring intresektionalitet kan äga rum redan på A-nivån där den första kontakten med olika källkategorier sker. Vidare kan uppsatsskrivande på B, C- och magisternivå utnyttja möjligheten att smidigt söka och sammanställa källmaterial kring de ovan relaterade aspekterna.

För de institutioner som har en satsning på internetbaserade kurser på grundutbildningen är detta ett användbart komplement eftersom plattformen ger även distansstudenter möjlighet att på ett smidigt sätt söka material i samband med uppsatsförfattande. Pedagogiskt är det även en poäng att få förståelse för och tillgänglighet till material man annars har svårt att finna eftersom man oftast finner vaserna på museer utanför Sverige och i för studenter stängda magasin. Det finns ett par nätbaserade databaser med vasmaterial, dessa är dock katalogiserade efter andra sökord än de i ITB eftersom ITB fokuserar kring begreppet intersektionalitet och de maktordningar som kan belysas genom vasbilder.

Ett internetbaserat materialsystem som fokuserar på intersektionalitet skapar möjlighet för även andra svenska lärosäten och ämnen att få tillgänglighet och möjlighet att använda materialet. Här inkluderas naturligtvis de övriga antikinstitutionerna i Sverige, men av stor vikt är även att andra ämnen, som genusvetenskap, konstvetenskap etc., får tillgänglighet till en ny materialdatabas. Även de svenska arkeologiska instituten i Rom, Aten och Istanbul som redan nu genom de arkeologiska kurserna bedriver reguljär undervisning integreras i den nationellt baserade undervisningen vilket för alla parter är viktigt. ITB får även en internationell aspekt eftersom man vid sökning på begreppet *intersectionality* hänvisas till ITB.

Konkret tillför denna webbaserad plattform en ytterligare variabel i undervisningen eftersom tillgängligheten till referensmaterialet ökar avsevärt för alla kategorier av brukare, studenter och lärare vid olika lärosäten, och en ytterligare viktig kategori, de distansstuderande som genom ITB enkelt får tillgång till material. De positiva konsekvenserna av nätbaserad undervisning är många. En viktig sådan är att nätkurser har medfört att högre utbildning når även studenter som i vanliga fall kanske inte skulle ha valt att studera vid universitet, antingen på grund av det geografiska avståndet, eller den socio-ekonomiska situationen. Dessa kurser ger heltidsarbetande och olika underrepresenterade grupper som invandrare, funktionshindrade och ensamstående möjligheten att följa högre utbildning. Ur ett samhällsligt perspektiv där det livslånga lärandet poängteras är detta oerhört viktigt. Det är också av stor vikt när man arbetar pedagogiskt med frågor kring intersektionalitet att studerandegruppen inte är alltför homogen, då studenternas egna erfarenheter rörande dessa frågor är ett viktigt bidrag i undervisningen. Den mångfald vi ser i samhället skall även avspeglas i möjligheterna att få tillgänglighet till högre studier. ITB kan genom belysning av frågor som direkt relaterar till vår samtid och vårt samhälle bidra till förståelse av aspekter av maktordningar synliga även i det moderna komplexa samhället. Universiteten har länge fungerat som isolerade akademiska miljöer fjärrade från det vardagliga, men genom att som vid exempelvis Uppsala universitet lyfta fram begreppet intersektionalitet har en process påbörjats. Den nätbaserade intersektionalitetskatalogen skapad inom ramen av detta projekt är en del av denna process med högre utbildning som relaterar till det samhälle det verkar i.

IMPLEMENTERING

Den nu färdiga materialdatabasen baserad på intersektionalitetsbegreppet kommer att presenteras vid Uppsala universitet och information kommer att spridas via det nationella nätverket för antiken. Resultatet skall även presenteras vid ett seminarium på institutionen för arkeologi och antik historia, Göteborgs universitet.

Materialbasen är HT 2008 i skarp drift och används i undervisning på B- distans, en nätbaserad kurs, vid institutionen för arkeologi och antik historia, Uppsala universitet. Genom den undervisningsplattform som används för distansutbildning, Ping Pong, kan man direkt länka vidare till institutionens hemsida där materialet finns placerat.

SAMMANFATTNING

Sammanfattningsvis kan konstateras att projektets syfte var att skapa en pedagogisk plattform för studenter och lärare kring frågor om intersektionalitet inom ramen av akademisk utbildning i antikämnet. Genom användning av modern IT-teknologi konstruerades en plattform där ämnets tvärvetenskapliga karaktär kan utgöra ett tydligt och pedagogiskt verktyg för bearbetning av frågor kring intersektionalitet. Genom samma frågor tydliggörs kopplingar mellan antikämnet och dagens samhälle och relevanta frågeställningar och problem för detta.

Referenser

Bredström, A. (2008). *Safe sex, unsafe identities. Intersections of 'race', gender and sexuality in Swedish HIV/AIDS policy*. Linköping studies in arts and science. 424.

Cassidy, W. & Jackson, M. (2005). The need for equality in education: An intersectionality examination of labelling and zero tolerance practices. *MC Gill journal of education*, 40 (3), 435-456.

De los Reyes, P., & Mulinari, D. (2005). *Intersektionalitet. Kritiska reflektioner över (o)jämlighetens landskap*. Lund: Wahlin & Dalholm.

Gibson, M.A. (1984). Approaches to multicultural education in the United States. Some concepts and assumptions. *Anthropology and Education Quarterly*, 15 (1), 94-120.

Hill Collins, P. (1998). It's all in the family: Intersections of gender, race, and nation. *Hypatia*, 13 (3), 62-82.

James, R. (2001). Participation disadvantage in Australian higher education: An analysis of some effects of geographical location and socioeconomic status. *Higher Education*, 42, 455-472.

Lewander, L. (2004). *Polariseringens politik. Studier av nation och kön*. Karlstad University studies 51.

Lykke, N. (2003). Intersektionalitet-ett användbart begrepp för genusforskning. *Kvinnovetenskaplig tidskrift*, 1(3), 47-57.

Ross, H. (2002). The space between us: The relevance of relational theories to comparative and international education. *Comparative Education Review*, 46 (4), 407-432.

Shields, A.S. (2008). Gender. An Intersectionality Perspective. *Sex Roles*, 59, 301-311.